

Moinești

Conform pietrelor funerare din cimitirul local, cel mai probabil, comunitatea evreiască din Moinești s-a format în a doua jumătate a secolului XVIII, aici existând inscripții din 1748 și 1787.

La începutul secolului XIX în Moinești existau câteva zeci de familii de evrei. În 1820 erau înregistrați 42 de capi de familie de origine evreiască care plăteau taxe. În 1831 numărul evreilor era de 193, fiind mai mulți decât populația creștină. La sfârșitul secolului, în 1899, evreii ajunseseră să reprezinte jumătate din populația localității, cei 2398 de evrei fiind un maxim al prezenței evreiești în Moinești. În perioada următoare numărul lor a început să scadă, iar în 1930 se găseau în localitate 1761 de evrei, iar înainte de evacuarea la Bacău din 1941 la Moinești se găseau 1325 de evrei. Pe lângă atelierile de meșteșuguri și activități comerciale, evreii din localitate mai aveau ocupații din domeniul industriei petroliere care cunoscuse o puternică dezvoltare în ultimele decenii ale secolului XIX.

La 4 iulie 1941 ca urmare a ordinului de evacuare a evreilor în capitalele de județ, comunitatea evreilor din Moinești a fost mutată în întregime la Bacău, în condiții extrem de dificile, în termen de 24 de ore și pe o ploaie torențială. Condițiile de la Bacău au fost extrem de dificile aceștia fiind găzduiți în sinagogi sau în localurile școlilor evreiești. O parte din bărbați au ajuns să facă parte din detașamentul care a fost trimis la muncă obligatorie în Basarabia, la Pârlița.

În lunile care au urmat evacuării aceștia au primit autorizații de deplasare la Moinești pentru câteva zile în care să-și rezolve situațiile individuale sau să-și lichideze diverse afaceri sau proprietăți. În toamna anului 1941 o notă anonimă care ajunge la Direcția Generală a Poliției reclamă că evreilor originari din Moinești li se permite să depășească termenul de 6 zile cât au dreptul să stea, iar poliția îi protejează. În urma anchetei poliției de siguranță se dovedește că această sesizare fusese scrisă chiar de comandantul Companiei de jandarmi Moinești care se instalase în casa evreului Moise Zickman (Țigman) și era interesat ca evacuarea la Bacău să nu se mai întoarcă.

După război numărul evreilor care s-au întors în Moinești a fost destul de mic. În 1947 era estimat că se găseau în localitate 480 de evrei. Comunitatea a dispărut treptat, astăzi nici un evreu nu mai locuiește în Moinești.

Surse:

Arhiva CNSAS, fond Documentar, ds. nr. D. 12210, volumul 2.

Așezările evreilor din România: memento statistic, volumul II, București, Institutul de Arte Grafice Curierul Judiciar, 1947.

E. Schwarzfeld, *Din istoria evreilor: împopularea, reîmpopularea și întemeierea târgurilor și a târgusoarelor în Moldova*, București, Editura Uniunii Evreilor Pământeni, 1914.

Lucian-Zeev Herșcovici, „Moinești”, în *YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe*,
<http://www.yivoencyclopedia.org/article.aspx/Moinesti>

Lya Benjamin (ed.), *Comisia Internațională pentru Studierea Holocaustului din România. Documente*, Iași: Polirom, 2005.

[Marius Cazan]

INSPIRE-EM